

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, Комарчука Віктора Васильовича на дисертаційну роботу Овчаренко Олени Володимирівни «Оптимізація результатів оперативних втручань на грудній залозі з урахуванням прогнозування і корекції післяопераційної лімфореї», поданої до спеціалізованої вченої ради Д 64.600.01 при Харківському національному медичному університеті МОЗ України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за фахом 14.01.03 - хірургія.

Актуальність теми дисертації.

Рак грудної залози займає в Україні перше місце в структурі онкологічних захворювань серед жінок і близько 20% серед всієї онкопатології.

Хірургічний метод є основним у лікуванні РГЗ, проте в значній кількості випадків він призводить до розвитку ранніх і пізніх хірургічних ускладнень.

Частота ранніх післяопераційних ускладнень після радикальних операцій на грудній залозі з приводу злякисної патології залишається високою і становить 0,5-19,3% випадків.

Постійним раннім ускладненням хірургічного лікування раку молочної залози є лімфорея. Об'ємна лімфорея, що трансформувалася в серому, призводить до грубого і хаотичного розростання рубцевої сполучної тканини, і розвитку постмастектомічного синдрому, який сприяє відсроченню ад'ювантної терапії, більш тривалій госпіталізації хворих, великим фінансовим витратам.

Запропоновано велику кількість профілактичних та лікувальних інтраопераційних і післяопераційних засобів і методів, спрямованих на зменшення тривалості та об'єму лімфореї після різних хірургічних втручань на грудній залозі, але багато з них недостатньо результативні.

У зв'язку з цим розробка методів прогнозування виникнення тривалої і об'ємної лімфореї після радикальної мастектомії з лімфодісекцією, удосконалення методів інтраопераційної та післяопераційної профілактики даного ускладнення зберігають свою актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до наукової тематики Харківського національного медичного університету МОЗ України і є фрагментом науково-дослідницької роботи кафедри хірургії №1 ХНМУ «Патофізіологічне

обґрунтування сучасних методів діагностики та хірургічної корекції органів черевної порожнини, судин, легень, щитоподібної залози з урахуванням порушень гомеостазу» [№ державної реєстрації 0106У001855], у виконанні якої дисертант приймала безпосередню участь.

Наукова новизна дослідження, отриманих результатів та положень дисертації.

За допомогою кореляційного аналізу виявлено взаємозв'язок між імунологічними і біохімічними показниками з тривалою і об'ємною лімфореєю після радикальної мастектомії.

Доведено переваги застосування при мобілізації грудної залози у разі виконання радикальних мастектомій зигзагоподібного доступу.

Доповнено наукові дані щодо застосування високочастотного електрохірургічного обладнання при мобілізації грудної залози і виконанні лімфодисекції з використанням безконтактної термоструйної обробки тканин.

Індивідуалізовано принципи вибору і застосування біодеградаційної колагенової пластини у хворих з прогнозованим ризиком виникнення лімфореї.

За допомогою аналізу власних клінічних спостережень виявлено оптимальний режим проведення в післяопераційному періоді глюкокортикоїдної терапії для профілактики об'ємної і тривалої лімфореї.

Практичне значення отриманих результатів.

Визначено критерії прогнозування тривалості і об'єму лімфореї в залежності від імунологічних та біохімічних змін.

Запропоновано використання зигзагоподібного доступу при мастектомії для мобілізації грудної залози і профілактики ускладнень в ранньому післяопераційному періоді (Патент України №103576 від 10.12.2017).

Рекомендовано використання колагенових пластин з метою профілактики лімфореї під час радикальних оперативних втручань на грудній залозі.

Запропоновано використання режиму безконтактної термоструйної обробки тканин з метою додаткового гемо- і лімфостазу.

Вироблено рекомендації щодо використання методики глюкокортикоїдної терапії в післяопераційному періоді при прогнозуванні тривалого і об'ємного перебігу постмастектомічної лімфореї.

Ряд положень проведеного дослідження включено в навчальну програму кафедри хірургії № 1 Харківського національного медичного університету.

Результати дослідження впроваджені в практику ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМН України», ДУ «Інститут медичної радиології ім. Григор'єва НАМН України».

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення і висновки дисертаційної роботи повністю відповідають цілям і завданням дослідження.

Дисертаційна робота виконана на достатньому методичному рівні з використанням комплексу сучасних клінічних, лабораторних, інструментальних та статистичних методів дослідження. Це дозволило автору отримати достовірні дані, і обґрунтувати положення, висновки і практичні рекомендації щодо лікування хворих з захворюванням на рак грудної залози.

Повнота викладу отриманих результатів дисертаційної роботи у наукових фахових виданнях.

За матеріалами дисертації автором опубліковано 9 наукових робіт, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 2 тези у збірках наукових конференцій України та 1 теза в матеріалах конгресів хірургів за кордоном (Австрія). Отримано патент України на корисну модель.

Ці роботи в цілому відображують усі положення дисертації і відповідають її висновкам. Результати дослідження автор висвітлила у доповідях на регіональних, міжнародних форумах, науково-практичних конференціях.

Оцінка змісту і якості оформлення дисертації.

Дисертаційна робота викладена в одному томі на 160 сторінках комп'ютерного тексту та складається зі вступу, огляду літератури, 5 розділів власних досліджень, аналізу і узагальнення результатів дослідження, висновків,

практичних рекомендацій, списку використаних джерел, додатка А. Робота ілюстрована 17 рисунками та 44 таблицями. Список використаної літератури містить 157 джерел, з яких 107- кирилицею та 50 - латиницею.

У вступі автором, на підставі аналізу літературних джерел розкрита сутність і сучасний стан проблеми, чітко сформульовані актуальність і мета роботи, визначено завдання та обґрунтована необхідність проведення даного дослідження, показана наукова новизна і практична значимість дисертаційної роботи.

Розділ 1 - «Огляд літератури» складається з чотирьох підрозділів в яких дисертантом проведено аналіз сучасного стану цілої низки проблем, пов'язаних з хірургічним лікуванням хворих на рак грудної залози, можливостями забезпечення профілактики ранніх післяопераційних ускладнень після радикальних оперативних втручань на грудній залозі.

На підставі вивчених літературних джерел автор приходить до висновку, що запропоновані методи інтраопераційної профілактики лімфореї є недостатньо ефективними, а іноді і досить травматичними. Післяопераційні профілактичні методики представлені у літературі суперечливо, також не існує прогностичної оцінки розвитку даного ускладнення.

В цілому, огляд літератури проведений на високому методологічному рівні, що дало можливість дисертантові довести необхідність здійснення дослідження.

Власні дослідження представлені 5 розділами.

У **розділі 2** «Матеріали та методи дослідження» дисертантом дана вичерпна характеристика всіх лабораторних, морфологічних та інструментальних методів дослідження. Формування презентативних груп хворих та їх достатня кількість в обох групах дозволили співставляти отримані результати та проводити статистичну обробку матеріалу з отриманням вірогідних результатів.

У **розділі 3** «Оцінка значущості імунно-фізіологічних показників з метою прогнозування ризику розвитку післяопераційної лімфореї після мастектомії у хворих», який складається з двох підрозділів, відображена можливість

виділення серед основної групи і групи порівняння пацієнтів з високим ризиком розвитку післяопераційної лімфореї, ґрунтуючись на відхиленні певних імуно-фізіологічних показників від референтних значень. На підставі результатів лабораторного обстеження пацієнти обох груп розподіляються на підгрупи: з високим ризиком розвитку лімфореї і хворих з благоприятною прогноною оцінкою перебігу післяопераційного періоду. Такий розподіл хворих є достатньо обґрунтованим і необхідним для визначення подальшої тактики хірургічного лікування пацієнтів основної групи.

Розділ 4 «Особливості хірургічного лікування», який складається з шести підрозділів, відображає розроблені методи інтраопераційної профілактики тривалої і об'ємної лімфореї: зигзагоподібний оперативний доступ, використання різноманітних режимів електрохірургічного зварювання, особливості використання біодеградаційної колагенової пластини з метою ліквідації «вільних просторів». Також детально відображені етапи загальноприйнятого хірургічного лікування хворих групи порівняння і поетапне використання розроблених методик у пацієнток основної групи.

Розділ 5 «Особливості післяопераційного перебігу у хворих основної групи та групи порівняння» розкриває розроблені методи післяопераційної профілактики лімфореї: використання дозованої компресійної терапії (проекційного биндажу-фіксатору) у поєднанні з глюкокортикоїдною міні-пульстерапією та особливості їх використання у пацієнток основної групи.

У **розділі 6** «Результати хірургічного лікування у хворих основної і групи порівняння» дисертантом представлено аналіз результатів лікування хворих на рак грудної залози, що доводить значно сприятливіший післяопераційний перебіг у хворих основної групи, яким було виконано додаткові засоби інтра- та післяопераційної профілактики лімфореї.

У **розділі 7** «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» доповідається про те, які імуно-фізіологічні показники є найбільш інформативними при проведенні прогносної оцінки тривалої і об'ємної лімфореї, як вони змінюються у ранньому та пізньому післяопераційному періоді і

впливають на вибір методів профілактики лімфореї залежно від індивідуальних особливостей хворих.

Висновків 5. Вони сформульовані коректно, відображають актуальність обраної теми і обґрунтовані проведеними автором дослідженнями.

Практичні рекомендації викладені чітко, базуються на отриманих результатах.

Перелік використаної літератури відповідає проблемі, яка вирішується в роботі, містить достатню кількість джерел як вітчизняних, так і закордонних авторів, які є основними по темі сучасними науковими посиланнями, що опубліковані, переважно, в останні 5 років.

Таким чином, поставлена мета і завдання вирішені.

Автореферат відповідає вимогам оформлення, відображає суть та результати проведених досліджень і розкриває зміст дисертації.

Рекомендації щодо впровадження результатів дослідження.

Результати наукового дослідження доводять покращення ефективності хірургічного лікування хворих на рак грудної залози і поліпшення якості життя оперованих хворих, тому запропонована методика прогностичної оцінки та засоби інтра- і післяопераційної профілактики лімфореї рекомендуються до впровадження у клінічну практику.

Зауваження до дисертаційної роботи. За своєю актуальністю та науковою новизною, а також стилем викладення матеріалу робота справляє позитивне враження. При детальному ознайомленні з роботою виникло кілька зауважень. 1. Огляд літератури і матеріали та методи дослідження могли бути викладені більш стисло. 2. У дисертаційній роботі зустрічаються стилістичні та орфографічні помилки, деякі таблиці та висновки дещо громіздкі. Перелічені недоліки не зменшують цінність роботи, не мають принципового характеру і не впливають на загальну позитивну оцінку, а лише підкреслюють актуальність і складність розглянутої проблеми.

У порядку дискусії виникли запитання:

- 1) В основній групі у 8,75% хворих виконана мастектомія та одномоментна установка сіліконового імпланту. Які протипоказання для цієї операції були у інших хворих?
- 2) Чи були ускладнення в ранньому післяопераційному період у хворих з сіліконовими імплантами ?

Висновок про відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук.

Дисертаційна робота Овчаренко Олени Володимирівни «Оптимізація результатів оперативних втручань на грудній залозі з урахуванням прогнозування і корекції післяопераційної лімфореї», яка виконана під науковим керівництвом доктора медичних наук, члена-кореспондента НАМН України, професора В.В.Бойка і представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук є закінченим науковим дослідженням, що характеризується науковою новизною та сучасним підходом до реалізації актуальної проблеми хірургії - поліпшення результатів хірургічного лікування хворих на рак грудної залози шляхом прогнозування можливості виникнення післяопераційних ускладнень і вдосконалення існуючої хірургічної тактики та розробки післяопераційних профілактичних засобів у таких хворих.

Вважаю, що представлена Овчаренко Оленою Володимирівною дисертація має важливе наукове значення і за своєю актуальністю, науковою та практичною значимістю, обсягом проведених клінічних досліджень та за іншими показниками повністю відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015р.), а Овчаренко Олена Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 – Хірургія.

Офіційний опонент:

Доктор медичних наук, доцент кафедри
торакоабдомінальної хірургії ХМАПО

« _____ » 2019 р.

В. В. Комарчук